

SZEMBESZÉLBEN

A tüntetésről hazafelé tartott a tömeg, lengették büszkén a zászlójukat, a tó felől föl-föltámadó szél egy-egy fuvallatára némelyik résztvevőt egészen betakarta a zászló könnyű nejlonyaga, de nem zavartatták magukat, büszkén a nyakukba kanyarították, ahogyan meccsre menet a szurkolók a csapatuk címerével díszített kötött sálát, és egy darabig úgy is vitték, egyik kezükkel a rudat, a másikkal a zászló sarkát marokra fogva. Harmadik napja tüntettek, bizonyos körökben már jó ideje kormányváltást emlegettek, jól-lehet ők, a kormány hívei, akik most kijöttek, rengetegen voltak, legalább háromszáz ezres tömeg, s akinek zászló nem jutott, még az is tűzött sárgakék szalagot a kabátjára, hogy egyértelmű legyen a hovatartozása. Idősek, fiatalok, gyerekek, öregek, vegyesen, kortól, nemtől függetlenül. Ivett is közöttük menetelt.

A Diadal sugárút felől özönlöttek kifelé a városközpontból, így napnál világosabban látszott, hogy akik befelé tartva szembemennek velük, azok nem voltak a tüntetésen, ebből a pillanat törtrésze alatt egyértelműen levonhatták a következtetést, hogy a szembejövők vagy nem támogatják kormányt, vagy lusták elmenni tüntetni. Ahogy egymás mellett elhaladva összevillan a tekintetük, villámgyorsan mérlegelik magukban, hogy ellenség-e az illető vagy csak közömbös, egyik rosszabb szinte, mint a másik. Időnként egy-egy megvető mosoly, lebiggyesztett ajak, félrekapott pillantás jelzi, hogy itt bármi megtörténhetne, ha most leállnának vitatkozni, meg is köpködnék egymást, hovatovább öltre is mennének az elveikért, ütnék-rúgnák egymást, ahol érik, de csak addig, amíg a pillanatok alatt megjelenő csendőrök szét nem választják őket.

Ám még viszonylag békés a hangulat, a kormányfő higgadtan nyilatkozott a kereskedelmi televíziók mikrofonjai előtt, a tőle megszokott flegma tónusát is sikerült rövid időre levetkőznie, és még azok fülében is egészen emberinek tetszett a hangja, akik otthon a készülékek előtt ülve követték az eseményeket. Történelmi időket élünk, jegyezte meg sugárzó arccal egy apa a fiának, ha minden számításom ellenére novemberben mégis sikerül ezt a kormányt leváltanunk, akkor joggal mondhatjuk majd, hogy mi is hozzájárultunk valamennyivel a változáshoz, mert megérett rá ez az ország, éppen ideje, hogy véget érjen a kiskirályok uralma.

De maradjunk az utcán, ahol még özönlik hazafelé a kormányt meg a hazát eltető sokaság, annyira lelkesek, legszívesebben talán dalra is fakadnának a tüntetés hevében felmagasztosult kormánypártiak, *Isten óvd hazánkat és kormányunk fejét, a megíngathatatlan vezért*, ez a legújabb sláger mostanában a tüntetéseken, Ivett már várja, mikor kezdi el dúdolni valaki mellette.

A szónoklatok helyszínéül szolgáló hatalmas tér felől hömpölygő sokaság a széles sugárút első mellékutcait elérve kezd csak oszladozni, addig viszonylag egységes tömeget alkottak, attól kezdve egyenként nézve már sokkal sebezhetőbbek lettek. Nem mintha előtte nem így lett volna, csakhogy a nyáj, a csorda, a sokaság nemcsak melegít, össze is fog valami nagy egésszé, ahol nem számít, ki vagy, egy a sok közül, teljes organizmus, mint a milliárd sejt alkotta élő szervezet. A tömegben nem látszik az arcod, a szélen állóké esetleg, de ha elvegyülsz, föl sem ismernek, esetleg ha kamerával közelítenek rád. Ezt használta ki Ivett.

Nem emlékezett rá, mikor kezdett el aktívan politizálni. Hat-hét éves korától fogva vannak határozott elképzelései saját magáról meg a világról, ezt így pontosan persze csak utólag számolta vissza, mindenesetre azt a momentumot tartja eszmélése pillanatának, amikor az utcájukból az öreg tata hazafelé menet a szoknyája alá nyúlt, és megkérdezte, jó volt-e neki, ő meg a felnőttől való gyerekes félelmében bólintott, és mint oltás előtt a doktornál, mikor megkérdezte, fél-e, elvékonyodó hangon suttozta, hogy igen, erre az öreg több hasonló kalandot is ígért neki olyan alkalmakra, amikor a szülei nem lesznek otthon, szóljon csak bátran neki. Olyan mélyen elraktározta magában ezt a jelenetet, hogy később serdülő lányként is bármikor könnyen elő tudta hívni, ugyanúgy átérezte a rémületet, ahogy teste egyszerűen görcsbe rándul, és ez utóbb is így maradt. Valahányszor csak férfi hozzáért, hirtelen megmerevedett, mozdulni sem bírt, szólni sem tudott, ugyanazt a keserű gombócot érezte a torkában, mint amikor a tata kérdésére rávágta, hogy igen, ott, a nyílt utcán, ahol az öreg a szoknyája alá nyúlt.

Sose érezte jól magát férfival később se, mikor már több kapcsolaton is túl volt, maradandó nyomot azonban egy sem hagyott benne, még csak annyit sem, mint amikor egy-egy kedvenc ruhadarabjától kénytelen volt megválni, mert elhasználódott, hordhatatlanná vált, kihízta, vagy éppenséggel annyira lefogyott, hogy lötyögött rajta, mint mezítlásos árva gyereken a nagykabát télvíz idején.

Minden ügyért kiállt, ami nőket, gyerekeket, öregeket vagy állatokat ért támadásból fakadt. A kiszolgáltatottakat nem védi senki, oda kell állni mel-

lájuk, mondta magában, és ment, intézkedett, adományt gyűjtött, felvilágosító előadást, jótékonyági akciót, árverést szervezett, sorsjegyet árult, és felszólalt különféle rendezvényeken. Ismert alakja lett a tüntetéseknek, nagygyűléseknek, hisz valamilyen módon minden alkalommal a hatalomnak kiszolgáltatott emberekért kellett kiállni. Erre a mostani tüntetésre kíváncsiságból ment el. Nem tűzött magára szalagot, zászlót se vitt, egyszerűen csak beállt a sorba, hallgatni, hogy mit beszélnek a mellette vonulók. Jó tanulság lesz, gondolta az elején, aztán a tüntetés végére maga is elcsodálkozott, mert ilyesmire azért, hiába a nagy képzelőereje, maga sem számított. Hazafelé menet is visszhangzott fejében a két idős asszony mondata, ahogy mellettük elhaladva hangosan tárgyalták egymás között, mennyire okos a mi kormányfőnk, dicső történelmünk egyetlen királya sem volt ennyire okos, de sajnos sokan még mindig nem értik, mit akar igazán, ezért utálják ennyien. De mi többen vagyunk, nézett körül büszkén a másik, Ivett pedig felgyorsította lépteit, nehogy leolvassák arcáról, hogy nem a királyt éltetőik közé tartozik, ő csupán szeretné megérteni, ami nem fér a fejébe, évek óta ezen tűnődik, mégse tud rájönni, mi az oka, hogy ez a sok idős ember itt mind feltétlen híve. Főleg asszonyok. Persze, a legkézenfekvőbbet nyilván tudta, az idős asszonyok a fiatal, energikus, szókimondó vezért látják benne, aki viszi előre az országot, de egyszerűen nem akarta elhinni, hogy ennyire csak az érzelmek döntenének.

Szerette volna megérteni, mi mozgatja ezeket az embereket, hogy önként kivonuljanak erődemonstrációra, mert ez a tüntetés az volt, ebben biztos lehetett, hiszen mi másért lenne szüksége a kormányfőnek támogatói felvonulásokra, ha nem azért, mert gyengül a hatalma, és meg akarják mutatni, hogy sokan állnak mellette. Ivett elképedt, hogy ma, 2017. szeptember 28-án, öt nappal a nemzeti ünnep után még mindig ennyire nagy bennük a lelkesedés. Elkapott mondatok visszhangzottak a fejében, és nem lett boldogabb tőlük. Sokszor úgy érezte, szélmalomharc, amit csinál, ebben az országban soha semmi nem fog változni, mindig visszajutunk ugyanoda, ahol egyszer, akár száz évvel ezelőtt is tartottunk. Máskor meggyőzte magát, ha ő meg a hozzá hasonlók nem csinálnák, amit csinálnak, akkor még sokkal rosszabb lenne a helyzet. Így hát újra meg újra a sarkára állt, és küzdött tovább.

Legjobban az bántotta, hogy ezek között a mámoros emberek között talán egy se akad, aki értené, ha elmondaná neki, hogy fölösleges úgy nézni a másikra, mintha ellenség volna, nincs itt ellenség, te magad vagy az, hiszen saját magadat akarod igazolni a másik ellenében, holott bőven elég

lenne, ha békén hagynád, ha élni hagynád, és mennél a dolgod után, ehhez persze az is kellene, hogy a vezetőink is tegyék a dolgukat, és ne szavakkal, hanem tettekkel szerezzenek híveket maguknak. De ettől még nagyon messze járunk.

Megállok a tóparton, gondolta, s úgy is tett. A városrész közepén tóvá duzzasztott patak partján szeretett sétálni, délutánonként legalább egyszer, de volt, hogy még késő este is kiment, hogy a hosszú munkanap után kiszellőztesse a fejét. Közel volt hozzá, nem lakott messze onnan, tízperces sétányira mindössze, és ilyenkor ősszel különösen kedves hely volt, jöttek különféle vízimadarak, szárcsák, kárókatonák, ludak, szürke gémek, sőt néha még fehérkócsagok is betévedtek. Nem csinált mást, leült a parton egy napos vagy árnyékos helyre, attól függően, hogy mi esett jobban neki, és nézte a víztükröt. Nem mozdult, esetleg a tekintetével követett egy-egy madarat, gondolatait igyekezett kordában tartani, pontosabban nem gondolkodni, inkább csak figyelni, ami körülötte történik. Nem volt könnyű, folyamatos kísértés érte, hogy elkalandozzon, hogy párhuzamot vonjon az emberi társadalomban zajló események meg a tó világánál látottak között, bár a végén ez már nem is párhuzam volt, többnyire inkább az állatvilág javára billent ki a mérleg. Nem gondolnám, hogy gonoszságból csap le a halászas az áldozatára, enni akar és kész, ha jóllakott, vagy ha megetette a fiókáit, nem áll neki halászni, eszébe sem jutna, hogy kiírta az összes sügért a tóból, csak mert neki nem szimpatikus a faj. Itt kezdődik a dolog. Látod, sokra ment az ember a gondolkodó-képességével. A végén mindig erre a következtetésre jut, tehetetlenségében innen kanyarodik vissza a jelen pillanathoz.

Ötvenöt éves koráig aktivistaként dolgozott különféle zöld szervezeteknél, járt iskolákba, beszélt a klímaváltozás fenyegetéseiről, a környezettudatos viselkedésről, a kihalóban lévő állatfajok védelméről, mert azt mondta, egyedüli remény a jövőendő nemzedékekben van, de amikor azt látja, hogy mobil telefonjukkal az orruk előtt mennek haza az iskolából, majd' fellökik a szembejövőket, mert még menet közben sem tudják abbahagyni, akkor kétségei támadtak, és azt mondta, visszavesz a lendületből, neki is egy élete van, inkább a lovakat választja, esetleg ha hívják, majd akkor megy, önként nem jelentkezik többé iskoláknál, óvodáknál. Teszi a dolgát, amennyire tudja, de első lesz a saját élete, fiatalkori álma, amit egy szerelem miatt föl adott, aztán amikor vége lett, úgy érezte, már késő lenne visszatérni, úgy-hogy inkább abbahagyta a lovaglást. De mostantól ez másképp lesz, el fog járni legalább hétvégeken a lovardába. Így is tett.

A tüntetésre sem akart először kimenni, aztán mégsem hagyta nyugton a kíváncsiság, pedig borítékolhatta volna az eredményt. Maga sem tudta, mit várt, halványan sejtette ugyan, olyasmit remélt, hogy valami megkülönböztető jegyet fog fölfedezni ezekben az emberekben, ami az együvé tartozás, hátha megért valamit, amit eddig még nem sikerült, pedig neki napnál világosabb, nevezetesen hogy gondolkodás nélkül semmilyen eszme vagy ideológia mögé nem áll oda, kivéve, ha konkrét ügyről van szó, amit ő támogat, mert akkor nem törődik vele, hogy kitől jön a javaslat, ő akár az ördöggel is hajlandó cimborálni, ha az áramütést szenvedett fehér gólyákért kell kiállni az áramszolgáltatóval szemben, hogy szigeteljék le rendesen vagy fektessék földbe a vezetékeiket, de akár ha a hálóba szorult tengeri teknősöknek szerveznek mentőakciót, vagy éppen a gorillák élőhelyének védelmében kell a pálmaolaj ellen akciót hirdetni. Mindenre hajlandó volt ezekben az ügyekben, de a szűk látókörű, ostoba szólamokat hajtogatókból elege volt. Ez indította el a tüntetésre, szeretne volna az arcokról leolvasni a miérettet, mert nem tudta elhinni, pedig a több évtizedes tapasztalata ezt igazolta, hogy az ember ennyire könnyen elhiszi a hamis ígéreteket.

Maga sem tudta a végén, mire számított igazán. Nincs itt semmi trükk, szemfényvesztés, egyszerűen arról van szó, ők is ugyanolyan emberek, mint mi, csak szeretik illúziókban ringatni magukat. Annyiszor hallották a szép tündérmesét, hogy a végén el is hitték.

Most megmutattuk ezeknek a hazaáruló szabadkőműveseknek, hogy hol lakik az úristen!, hallotta a háta mögül, és alig észrevehetően össze is rezzent, mintha találva érezte volna magát, hátra is kapta a fejét, fél szemmel látta, hogy egy kiszőkített hajú, terebélyes, hetven körüli asszonyosság mondta a mellette bicegő vékonydongájú, elgyötört arcú férfinak. Férj és feleség, a feleség egész életében elnyomta, lehurrogtá, ha szólni mert, úgyszólván inkább hagyta, meghunyászkodott, a végén már annyira belefásult, hogy a fia, a lánya, a felesége mind ellene vannak, hogy lehet ennyire mulya, gondolta egy szép napon, és akkor kezdett el aktívan politizálni, és most itt vannak, az egyetlen dolog, ami összehozta őket a feleségével, az a zászlólengetés. Ivett rázta a fejét, képtelen gondolat, biztos nem jönne ki vele az utcára, ha egész életében ennyire elnyomta, inkább kései kapcsolat, két özvegy egymásra talált a politikában, most ez a legjobb szórakozásuk, ebben élnek ki magukat, annyiszor hallották egymástól meg a házbeliektől, hogy végül maguk is elhitték a tündérmesét. Vagy testvérek, unokatestvérek, utcabeli ismerősök. Egyre megy, a lényeg a közös ellenség, akit utálni lehet. Ebben vagyunk a legjobbak, ebben össze tudunk fogni. A bűnbakkeresés-

ben. Megint ugyanoda jutottam, ahol már annyiszor tartottam, gondolta csüggedten Ivett, pedig szeretett volna a mai napra valami végkövetetést levonni magának, hogy miért, honnan jön ez az egész, de nem talált magyarázatot, mindössze annyit, hogy a könnyű ígéretek bűvöletében élők örökre megmaradhatnak abban az időtlenségben, ahol nincs jelen, csak az ábrándos múlt meg az a ködös jövő, amikor majd végre csak ők lesznek, senki más, mert mindenkit félresöpörtek az útból, aki másképp gondolkodik, mint ők, eltaposták a gyengéket, a tehetetleneket levetették a Tajgetoszról, és majd kétségbeesetten néznek körül, hogy nincs kit utálni, ám ez a kétségbeesésük csak addig fog tartani, amíg valamelyik eszesebb rá nem jön közülük, hogy ellenség nélkül maradtak, és akkor górcső alá veszi a szomszédját. Ez van. Menthetetlenek vagyunk, gondolta Ivett, és maga sem tudta, csalódott-e vagy megkönnyebbült ettől a felismeréstől, mindenesetre úgy érezte, most van itt az ideje, hogy megegyen egy jó keszeget a tó partján a halsütődében.